

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ЕТНОГРАФІЯ**

Спеціальність: **17 «Терапія та реабілітація»**
Спеціалізація: **17.01 Фізична терапія**
Освітньо-професійна програма: **Фізична терапія, ерготерапія**
Код компонента в освітній програмі: **ВК4**
Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **1**
Семестр(и): **II (весняний)**
Тип освітнього компонента: **вибірковий**
Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: **гуманітарних предметів шкільного курсу, які дають базові уявлення про освіту.**

Кафедра/підрозділ: **кафедра філософії та суспільних наук, пр. Науки, 4, 3 поверх**

Керівник освітнього компонента:

доц. **Чернуха Олександр Васильович** email: ov.chernukha@knu.edu.ua.

ст. викладач **Троценко Олексій Володимирович**, email: ov.trotsenko@knu.edu.ua, email:

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):

<https://distance.knu.edu.ua/course/view.php?id=6888>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рушійною силою розвитку Української держави є формування потужного освітнього потенціалу нації, досягнення найвищої якості підготовки здобувачів вищої освіти. Етнографія визначає етноси як дуже складні соціально-біологічні міжпоколінні людські спільноти, які можуть існувати в якості цілком самодостатніх систем. Вивчення етнічного складу етносів України, їх природних ареалів, етносоціологічне і етнодемографічне дослідження складу населення є нагальною потребою підготовки сучасних фахівців. Освоєння знань з етнографії є важливою складовою частиною їхньої загальної професійної медичної освіти, що має сприяти глибшому розумінню ними аспектів поведінки особистості, соціальних груп і етносів у трудовій діяльності. Освітній компонент «Етнографія» відіграє важливу роль у формуванні гармонійної особистості незалежної держави, оскільки його вивчення забезпечує розвиток національної свідомості, загальної культури й соціалізації особистості.

Предметом вивчення курсу є всі сфери, які пов'язані з явищем етнічності. Це такі аспекти етнографічного пізнання, як походження і історія етносів України, їх чисельність і розселення, зовнішній вигляд представників, мовна та релігійна приналежність; особливості господарської діяльності; матеріальна і соціонормативна культура; соціальні інститути і норми поведінки; духовна культура.

МЕТА КУРСУ: формування у майбутніх лікарів поглиблених знань про медиків, науковців, які працювали та працюють в Харкові та складають основу медичної еліти міста.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

РН 03. Дотримуватися етики професійного спілкування, діяти етично дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

РН 06. Розуміти процеси державно-політичного та соціально-економічного розвитку українського суспільства, сутність перетворень, що відбуваються в державі; розуміти основні філософські категорії та поняття.

РН 07. Застосовувати знання медико-біологічних, психолого-педагогічних, соціальних аспектів у практиці фізичної терапії; виявляти та враховувати зв'язки різних елементів.

РН 16. Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.

РН 19. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання з допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекційних занять (10 год.):

1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Етнографія України».
2. Історія етнографічної науки у світі та в Україні.
3. Походження та етнічний розвиток українців.
4. Етнічна територія та етнічний склад населення й сучасні етнічні процеси в Україні.
5. Традиційні галузі господарства українців.
6. Традиційні ремесла, промисли. Декоративно-прикладне мистецтво.
7. Поселення, двір, житло. Народна архітектура.
8. Українське національне вбрання. Народна кухня. Традиції народного харчування.
9. Громада, громадський побут. Сім'я і шлюб. Сімейні звичаї та обряди.
10. Народні знання, вірування, звичаї та обряди.

Перелік тем практичних занять (20 год.):

1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Етнографія України».
2. Історія етнографічної науки у світі та в Україні.
3. Походження та етнічний розвиток українців.
4. Етнічна територія та етнічний склад населення й сучасні етнічні процеси в Україні.
5. Традиційні галузі господарства українців.
6. Традиційні ремесла, промисли. Декоративно-прикладне мистецтво.
7. Поселення, двір, житло. Народна архітектура.
8. Українське національне вбрання. Народна кухня. Традиції народного харчування.
9. Громада, громадський побут. Сім'я і шлюб. Сімейні звичаї та обряди.
10. Народні знання, вірування, звичаї та обряди.

Перелік тем самостійної роботи студента (60 год.)

1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Етнографія України».
2. Історія етнографічної науки у світі та в Україні.
3. Походження та етнічний розвиток українців.
4. Етнічна територія та етнічний склад населення й сучасні етнічні процеси в Україні.
5. Традиційні галузі господарства українців.
6. Традиційні ремесла, промисли. Декоративно-прикладне мистецтво.
7. Поселення, двір, житло. Народна архітектура.
8. Українське національне вбрання. Народна кухня. Традиції народного харчування.
9. Громада, громадський побут. Сім'я і шлюб. Сімейні звичаї та обряди.
10. Народні знання, вірування, звичаї та обряди.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: проблемне навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в групах, розвивальне навчання, різнорівневе навчання (з урахуванням можливостей сильних і слабких здобувачів вищої освіти), евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод (підготовка здобувачем вищої освіти доповіді-презентації), метод проєктного навчання (підготовка здобувачем вищої освіти самостійного дослідження), організація екскурсій до музеїв та на виставки.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (120-200 балів) відповідно до таблиці 2 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою допуску до заліку є набрання 120 балів ЗНД.

Оцінка з дисципліни (ОД). ОД = ЗНД

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувачів вищої освіти виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач надасть на першому практичному занятті. Під час лекційного заняття студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально. Практичні заняття. Активна участь під час обговорення, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі: повага до колег, толерантність до інших та їхнього досвіду, сприйнятливість та неупередженість, здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки, ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів, я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції, обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та семінарських занять є обов'язковим. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять

(https://knmu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть

за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базові

1. Етнографія українців: навч. посібн. / за ред. проф. С. А. Макарчука; вид. 3-є, перероб. і доп. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 711 с.
2. Дністрянський М.С. Етнографія України: Навчальний посібник. – Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 232 с.
3. Етнологія: навчальний посібник / В. В. Утвенко. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 244 с.
4. Етнографія України : курс лекцій : навч. посібник / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини ; укладач О. В. Дудник. – Умань : Візаві, 2019. 148 с.

Допоміжні

1. Багалій Д. Історія Слобідської України / передм. та ком. В. Л. Маслійчука; упорядн. О. О. Савчук. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2019. XXXII+400 с. Сер. «Слобожанський світ». Вип. 12.
2. Лановик Б. Д. Економічна історія України : Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Б. Д. Лановик, М. В. Лазарович, Р. М. Матейко та ін. К. : Юридична книга, 2004. 456 с.
3. Лоза Ю. Історичний атлас України / Ю. Лоза. Київ : Мапа, 2015. 320 с.
4. Лозко П.С. Етнологія України. К., 2004. 470 с.
5. Хоптяр Ю.А. Етнологія: Навчальний посібник. / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2008. 160 с.
6. Савчук Б. Українська етнологія. Івано-Франківськ. Видавництво «Лілея-НВ», 2004. 560 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Етнографія — сайт про народну творчість і етнографію України <https://ethnography.org.ua/>
2. Інститут народознавства НАН України. <https://ethnology.lviv.ua/>
3. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського Національної академії наук України https://www.etnolog.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=273&Itemid=327